Horní Podluží | Detail mlýna

Identifikační údaje

Adresa	Horní Podluží Světlík 338 407 57
Okres	Děčín
Katalogové číslo	P 120
Katastrální území	Horní Podluží
GPS	50° 53' 44.3'' 14° 33' 26.8''
Mapová značka	Holandský / Objekt s částí technologie
Poloha vůči obci	1,4 km S od OÚ Horní Podluží Žofín
Číslo kulturní památky	44724/5-3685 z r.1966 otevřít list NPÚ
Přístupnost	Nepřístupný
Rok stavby	1843
Rok zániku	

Stručný popis

Větrný mlýn holandského typy byl postaven v roce 1843 v centru německé osady Lichtenberg, (česky Světlík). Místo stavby je značně nezvyklé tím, že se nejedná o vrch či návrší, ale o mírný svah svažující se 150 m vzdálenému rybníku. Mlýn mlel nepřetržitě až do konce války. Po odsunu Němců byla okolní osada zbourána včetně pekárny, která stála nedaleko mlýna. Od té doby mlýn pustl. V roce 1952 proběhla za přispění památkářů rekonstrukce objektu a zprovoznění mlýna. Bez pravidelné údržby, kterou stát nedokázal zajistit, se však stav mlýna začal opět zhoršoval. Proto byl mlýn prodán za 3 300.- Kčs k rekreačním účelům. Ani to k lepší péči o mlýn nevedlo, mlýn dále chátral. V roce 1989 vlastnilo mlýn několik majitelů a složité vlastnické vztahy bránily ve větší opravě mlýna. Teprve po jejich vyjasnění začíná současný majitel postupně mlýn renovovat.
Mlýn je zděný, válcového, mírně konického tvaru s jehlancovou otočnou střechou. Stavba má u země průměr 10,5 m, a je včetně střechy vysoká 14 m. Střecha je plechová a je uložena na válečcích umožňujících její otáčení pomocí kovového ozubeného kola a dřevěného ozubení uloženého na nosné zdi. Mlýn měl pět perutí, které byly vybaveny žaluziemi ovládanými společně pro všechna křídla důmyslným zařízením z třetího podlaží. To umožňovalo mlynáři za provozu měnit podle síly větru funkční plochu perutí.
Objekt je třípodlažní. Technické zařízení se nachází v druhém a třetím podlaží. V druhém podlaží jsou částečně zachovalá tři mlýnská složení (chybí luby a násypné koše), různé transmise a pomocná zařízení. Jsou zde uloženy také zbytky perutí čekající na opětovnou instalaci. V třetím podlaží chybí na vale palečné kolo. Svislá hřídel je výjimečně dřevěná. V přízemí je podlaha prvního patra uprostřed podepřena mohutným žulovým sloupem.
Objekt není narušen necitlivými stavebními úpravami. Proto by měl být s pomocí památkové péče kompletně opraven a tím zachráněn pro budoucnost. Záchrana je důležitá zvláště proto, že se jedná o poslední větrný mlýn v Čechách, který není přestavěn na rekreační objekt nebo neskončil jako ruina. Navíc je to mlýn jedinečné technické konstrukce.
V roce 2002 byl mlýn zvenku znovu omítnut a v roce 2003 položena nová plechová střecha. Postupně bude následovat celková obnova mlýna, pro kterou zpracovala projekt firma ARSTAV. Cílem první etapy je obnova původních perutí včetně ovládání, palečného kola a oprava všech dochovaných dřevěných a kovových částí a mechanismů. V rámci druhé etapy bude formou částečné vědecké rekonstrukce obnoveno chybějící technologické vybavení mlýna, tj. všechna tři mlýnská složení, luby, násypky, moučnice a další zařízení.
Pokorný:

HORNÍ PODLUŽÍ, (LOKAL. 120), o. Děčín. V poměrně dobrém stavu se zachoval do současnosti zděný větrný mlýn v osadě Světlík (Lichtenberg) (383). Mlýn stojí necelých 400m od severní hranice katastrálního území, asi 150m na východ od břehu světelského rybníka. Byl vystavěn na pozemkové parcele č. 674, náležící roku 1843 domkaři Antonínu Wormovi (384). Mlýn má č. stavební parcely 250 (385). Spojením pozemkové parcely č. 674 a severně od ní ležící parcely č. 676 vznikla později pozemková parcela č. 676/1 (386). Stavení na SV od mlýna bylo označeno roku 1888 jako stavební parcela č. 241 (387). Do nedávné doby zachovalo se i dřevěné složení větrného mlýna (388). Lokalita je 500m n. m. (389).

V současné době je stavení větrného mlýna ve špatném stavu. Bylo prodáno s podmínkou údržby objektu (390).
(383) Sdělení MNV v Horním Podluží v GÚ – ČSAV, VM – Č.
(384) SÚA, SK, Litoměřicko 367, Obergrund.
(385) SÚA, IS, Litoměřicko 367, Obergrund, stav roku 1843, list II.
(386)GÚ – ÚASK,SK,OM, katastrální mapa i.č. 2040/2122/2, stav r. 1888, list 2 (Horní Podluží).
(387) Stavení tu stálo již roku 1843.
(388) Plechem krytá střecha měla konstrukční zvláštnost, že kolečka na otáčení přiléhala z boku (sdělení dr. E. Baláže z ÚEF – ČSAV). Snímek větrného mlýna z r. 1950 je ve SÚPPOP fond akce Z (průzkum pohraničí): Světlík, okres Rumburk, snímek I – 437 – K –67/8. Z něj je patrno, že větrný mlýn měl 5 perutí, v konstrukci křídel tedy velkou výjimkou.
(389) Státní mapa 1:5000 – odvozená, list Varnsdorf 8-7, 1953.
(390) Náleží společně panu Zatloukalovi z Ústí nad Labem a ing. arch. Masákovi z Úval u Prahy (GÚ – ČSAV, VM – Č, sdělení rady MNV v Horním Podluží ze 6.8. 1970).

Historie

Historie obecně Pokorný:
V poměrně dobrém stavu se zachoval do současnosti zděný větrný mlýn v osadě Světlík (Lichtenberg) (383). Mlýn stojí necelých 400m od severní hranice katastrálního území, asi 150m na východ od břehu světelského rybníka. Byl vystavěn na pozemkové parcele č. 674, náležící roku 1843 domkaři Antonínu Wormovi (384). Mlýn má č. stavební parcely 250 (385). Spojením pozemkové parcely č. 674 a severně od ní ležící parcely č. 676 vznikla později pozemková parcela č. 676/1 (386). Stavení na SV od mlýna bylo označeno roku 1888 jako stavební parcela č. 241 (387). Do nedávné doby zachovalo se i dřevěné složení větrného mlýna (388). Lokalita je 500m n. m. (389).
V současné době je stavení větrného mlýna ve špatném stavu. Bylo prodáno s podmínkou údržby objektu (390).
(383) Sdělení MNV v Horním Podluží v GÚ – ČSAV, VM – Č.
(384) SÚA, SK, Litoměřicko 367, Obergrund.
(385) SÚA, IS, Litoměřicko 367, Obergrund, stav roku 1843, list II.
(386)GÚ – ÚASK,SK,OM, katastrální mapa i.č. 2040/2122/2, stav r. 1888, list 2 (Horní Podluží).
(387) Stavení tu stálo již roku 1843.
(388) Plechem krytá střecha měla konstrukční zvláštnost, že kolečka na otáčení přiléhala z boku (sdělení dr. E. Baláže z ÚEF – ČSAV). Snímek větrného mlýna z r. 1950 je ve SÚPPOP fond akce Z (průzkum pohraničí): Světlík, okres Rumburk, snímek I – 437 – K –67/8. Z něj je patrno, že větrný mlýn měl 5 perutí, v konstrukci křídel tedy velkou výjimkou.
(389) Státní mapa 1:5000 – odvozená, list Varnsdorf 8-7, 1953.
(390) Náleží společně panu Zatloukalovi z Ústí nad Labem a ing. arch. Masákovi z Úval u Prahy (GÚ – ČSAV, VM – Č, sdělení rady MNV v Horním Podluží ze 6.8. 1970

Architektura

Stav nemovitosti	Dochován bez nežádoucích přestaveb
Typ	Holandský
Dominantní stavební konstrukce	Zděná - kamenná
Historické prvky	**Exteriér** • Kamenické prvky • Krov • Natáčení (mlýna, střechy, turbíny) • Okna • Vikýř pro hřídelInteriér • Otopná zařízení (kamna, krby)

Parametry

Technologie

Technologické vybavení

Popis technologického vybavení
Technologické vybavení
Stopy po neexistující mlýnské technologii
Doplňkový provoz
Doplňkový provoz - popis
Historické prvky
Parametry

Literatura a pramenyZajímavostiOstatníFotogalerieZákladní obrázky

Historické fotografie a pohlednice

Současné fotografie - objekt v krajině

Obrazy

Současné fotografie - technologické vybavení

Ostatní